

2022_Anul AGÂRBICEANU (IX): Sfânt Părinte al Literaturii Române! -

Fundațiunea Șuluțiu? - om destoinic și de încredere!

- tradițiile familiare sînt firave? - tata era ortodox, mama unită!

în hotarul comunei Cenade
Fundațiunea Șuluțiu
cea mai importantă dintre
multele administrate de Capitul
mitropolitan din Blaj ...
nepotul pădurarului din Agârbiciu
și fiul pădurarului din Cenade!
cel care și-a împărțit viața între
lumina credinței și lumina cărții!

Alexandru Sterca
Șuluțiu
citorul Mitropolitului
din Blaj (1853)
1794
Abrud
1867
Blaj
mitropolit
greco-catolic
tribunism

Lucian Blaga: Sfânt Părinte al Literaturii Române!
La noi, **tradițiile familiare sînt firave: ... cenușa**
uitării se cerne foarte curînd asupra înaintașilor!

Nicolae
Născut
27 ianuarie
1857
Tatăl
scriitorului

Registrul parohiei ortodoxe Cenade

№	Im. Kowle, cîm de Pădurar și Hloc.	Нѣмецкіи Писарѣвъ	Анѣра де сѣрѣа și Писарѣвъ
1856	Koș. II.	Anton.	Jacob Corvoșu Muma
1857	...	Ioan.	Nicolaș Muma
1858	...	Nicolaș	Vasile Agerbițan Muma Ane.

Arhivele Naționale Alba

Tatăl scriitorului:
Bătrînul
Agârbiceanu
- om destoinic
și de încredere!
Tata: Vasile
Agerbițan
Muma:
Ane

șagunism -

2022 pe urmele lui **Ion Agârbiceanu** **2022**

În „Mărturisiri literare”, apare și tatăl scriitorului: «Pe cînd m-am ridicat eu, avea abonată o foaie populară, *Gazeta din Brașov*, (...). Mai avea abonată și o revistă umoristică ce apărea la Sibiu, *Calicul*, de care mi-aduc și acum cu multă plăcere aminte. Toată viața a fost abonat la diferite ziare populare și mai multe deodată; mai pe urmă ținea și gazeta zilnică. **Tata, cînd m-am trezit eu, era pădurar**, dar nu la pădurea **Redea Mare**, unde fusese moșul, ci la alta, numită Tufe - deși era cea mai frumoasă pădure de stejar de pe hotarul Cenăzii. Locuiam însă în sat toată familia, nu la pădure, unde nu era casă, ci tata a ridicat mai tîrziu o căsuță cu o singură cameră, pentru vremea de vară, cînd dormeau aici sluga și copiii mai mărișori care păzeau vitele. Voi fi avut cinci sau șase ani cînd îl vedeam pe tata scriind în serile lungi de iarnă, din niște cărți cu chipuri, în caiete. Umpluse mai multe caiete și pe urmă tot citea din ele. Se pregătea pentru un examen de vigil silvic, la Sibiu, pe care l-a și trecut, **ajungînd să supravegheze pădurile fundațiilor bisericesti-culturale din Blaj de pe teritoriile comunelor Cenade, Cot și Spriul**. Mai tîrziu, prin 1902, a fost trimis ca administrator al unei moșii cumpărată de fundațiunile din Blaj la Someș-Odorhei, jud. Sălaj, pe malul Someșului. **Tatei îi plăcea să citească**. Pe lîngă gazete, îmi aduc aminte că avea și cărți cu haiduci, frunzărite tare. Era prieten și cu popa Crucean, cel ortodox, și cu popa Raț, cel unit. Amîndoi veneau la noi cu crucea la Bobotează: **tata era ortodox, mama unită**. Cînd eram eu în clasa I-II de liceu, avea abonată *Foaia poporului* din Sibiu,

în care se publicau multe poezii populare. Îmi aduc aminte că de câteva ori am văzut publicate și poezii populare din Cenade. Desigur le trimisese tata, deși era iscălit numele **Iustina Agârbiceanu**, sora mea cea mai mare. Îi plăcea și cântecul, mai ales doinele. **Cîtă vreme a fost primar în sat**, îmi aduc aminte că muma avea de multe ori de furcă cu dînsul: întîrzia prin birt noaptea, la un pahar de băutură. El spunea că de dragul cîntecelor întîrzie, mai ales cînd veneau moși cu ciubere și înnoptau în sat. Pentru tata erau cîntece nouă doinele de la munte, cîntate de ciubărari. El însuși nu cînta decît din fluier. Pe cînd am răsărit eu, cînta rar, dar era meșter bun. Știa bucina și din țeava puștii. Uneori, serile, la pădure, ieșea din căsuță, ședea pe pajiște și puneia țeava la gură. Era și vînător de ocazie: iepuri, vulpi, mistreți, potîrnichi. Rar mergea anume la vînat. Dar în slujba lui de pădurar era mereu cu pușca în spate, și se mai nimerea cîte un vînat. Cînd a ieșit Coșbuc, știa multe strofe din poeziile lui pe dinafară. Știa multe versuri și din Goga. Îi plăcea, la un pahar de vin, să reciteze îndeosebi din „*Lae Chioru*”: „*Că noi bem de patru zile/ Cu crîșmarul, umfle-l zmeii;/ Bem, părinte, ca la nunta/ De la Cana Galileii*”. Și cînd recita aceste versuri rîdea cu satisfacție și bucurie, deși, altfel, era un om tăcut. **Discuta bucuros însă chestiuni de politică națională**».

În cartea „**Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu. Mărturii - Comentarii - Arhivă**” autor Mircea Zaciuc (Cluj-Napoca, 1982), motto-ul lucrării este ales din Lucian Blaga: „**Sfînt Părinte al Literaturii Române!**”, așa l-a numit pe „**cel care și-a împărțit viața între lumina credinței și lumina cărții**” (prof. Daniela Floroian). În lucrare, regăsim însemnarea scriitorului **Ionel Pop (1889-1985)** - „**Linii în portret**”: «În cununa omagială care se oferă lui Ion Agârbiceanu eu nu pot împlini decît cîteva modeste cetini de brad: momente disparate, rupte din lumea amintirilor. Ele vor putea creiona din portret doar o linie-două, pe care eu le cred a fi caracteristice. Cine știe prin ce depărtări de generații a coborît omagiatul nostru talentul de povestitor, de scriitor.

La noi, tradițiile familiare sînt firave: cu rare excepții, cenușa uitării se cerne foarte curînd asupra înaintașilor.

Fără a putea avea știri despre bătrîni mai vechi, mi se pare evident că **harul era de față în racla cu tezaur a familiei Agârbiceanu**. Tatăl scriitorului era țaran cu oarecare carte, aducînd din străvechi sorginte un fel de distincție, și în înfățișare, și în portul foarte îngrijit, și în vorbă și atitudine. Toate purtate fără ostentație, ca pe ceva foarte natural.

Pe cînd eram licean în Blaj, mi l-a arătat cineva: „**E tatăl lui Agârbiceanu**”, fiindcă deja pe atunci scriitorul își desfăcuse aripile și era alintat de oamenii de școală blăjeni, ca unul ce a pornit dintre ei. Iar **Agârbiceanu - tatăl venea des la Blaj** cu treburi ale slujbei sale; **era pe atunci administrator al unei moșii pe care o avea Fundațiunea Șuluțiu în hotarul comunei Cenade, din apropierea Blajului** (notă editor: **Fundațiune întemeiată de Mitropolitul Alexandru Sterca Șuluțiu, cea mai importantă dintre multele administrate de Capitulul mitropolitan din Blaj. Scopul fundațiunii era întemeierea unei universități românești în Blaj**, iar pînă la posibilitatea înfăptuirii acesteia, acordare de burse pentru liceeni și studenți universitari. **Bursele acordate din Fundațiunea Șuluțeană erau - alături de cele ale Fundațiunii Gojdu - cele mai mari pe care le primeau studenții români: lunar 100 coroane aur**, ceea ce asigura un timp de studii fără griji materiale). **Fundațiunea Șuluțiu a cumpărat o moșie grofescă din hotarul comunei Someșodorhei, Sălaj, ajunsă de vînzare.**

Bătrînul Agârbiceanu - om destoinic și de încredere - a fost trecut să administreze această moșie».

Mitropolitul Bisericii Române Unite cu Roma, Alexandru Sterca Șuluțiu, sau Alexandru Sterca Șuluțiu de Cărpiniș (1794, Abrud - 1867, Blaj) a fost descendent dintr-o veche familie nobiliară română transilvană. De tânăr s-a pregătit pentru preoție, reușind consacrarea ca episcop, în 1851, la Oradea. În timpul păstoririi sale, Papa Pius al IX-lea a scos episcopia de Făgăraș de sub jurisdicția mitropolitană a episcopului de Strigoni, înălțând-o la demnitatea de arhiepiscopie și mitropolie. Din lucrarea scriitorului Radu Brateș - „*Aspecte din viața Blajului*” - aflăm următoarele: «După vijelia din 1848, conducerea luptei politice revine iarăși episcopilor. Și episcopii, Al.Șterca Șuluțiu dela Blaj și Andrei baron dela Sibiu, într’o frățească înțelegere, duc mai departe linia înaintării românești. (...). Interesante sunt concluziile adunării dela Sibiu din 1861, care arată că marile adevăruri naționale dela 48 își găsiseră vajnici exponenți în cei doi vlădici. În „conclusele” adunării se notează (...):„Adunarea națională, însuflețită de cuvintele presidenților ei, că toți Românii, fără deosebire de confesiune sunt frați de același sânge, și că deosebirea de confesiune nu-i poate despărți pe unii către alții în cauza națională română, trece la protocol solemnă declarare **că afurisit să fie acel Român, care va mai încerca să strice această legătură frățească**”. În 1861, a ctitorit „**Fundațiunea Fericitului Alexandru Sterca Siulutiu, Arhiepiscop și metropolit gr.-cat.de Alba Iulia și Făgăraș**”, cu argumentul: «Eu încă și subscrisul (...), fac următoarea **fundațiune de valoarea perpetuă, irevocabilă, care sub pedeapsa afuriseniei și a mâniei cerești nu se va putea vătăma, schimba ori transforma din partea nimănui sub nici un fel de pretext sau titlu**, în folosul și spre ajutorarea văduvelor clerului lipsit și a tinerilor poporului nostru român, mai ales ai acelora, cari se țin de aceasta Alma Arhidieceză Arhiepiscopală și Mitropolitană de Alba Iulia, sau sunt de religiunea gr.-cat. din Transilvania, precum și a altor institute pii, **în numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului Sfânt. Amin**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-ix-sfint-parinte-al-literaturii-romane-fundatiunea-sulutiu-om-destoinic-si-de-incredere-traditiile-familare-sint-firave-tata-era-ortodox-mama-unita-163155.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area features a news article titled "2021 - Anul Agârbiceanu (IX): Sfint Părinte al Literaturii Române! - Fundațiunea Șuluțiu? - om destoinic și de încredere! - tradițiile familiare sînt firave? - tata era ortodox, mama unită!". The article includes a date of 27.02.2022 at 23:02, 185 views, and 0 comments. There are two small images: one of two kittens and another of pink roses.

În: *Tribuna*, 27 februarie 2022